100-haa 100—ХОНИШОДОЙ ТАНГАРИГ

гэжэ Хориин аймагай Удын совхозой Димит-Ханда Лубсановагай бригадын хонишод мэдүүлбэ.

НҮХЭД ХОНИШОД! Эдэнэрэй үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, түл абалгаа амжалтатайгаар үнгэргэе!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 11 (9765) | 1962 оной январиин 13, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Халуун хаһа эхилээ! ...ье хурьга ...үүлхагүй!

ОБКОМДО

...н аймагай ... совхозой ... Лубсановагай ...г ажахын ...ндо ороһон ...ой бригадын ...үүсхэл тухай

...түл абалгые эм... нэгэшье хурьга ...уулангүйгөөр үн... ...һэн республикын ...шодто хандажа ...Хориин аймагай ...зой Д-Х. Лубса... ...даадаг ажахын ... ороһон хонишо... ...ксно бригадын ...хэлые Советскэ ...Коммунистическэ ...ластной комитет ...ус бригадын хо... ...рь, февраль һа... ...а 1800 эхэ хони, ... бултыень хурь... ...1800 хурьга аба... ...той. Үбэлэй түл ...едэ хэрэгтэй бо... ... тэжээлынь бри... ...эдхэгдэжэ абтан...

...-Х. Лубсановагай ...хонишодой бэшэ... ...одой суглаануud ...шэн хэлсэхыень, ...бэлэй түл абал... ...мэрие эмхитэй... ...ргэхэ, социалис ...үргэнөөр дэлгэ... ... КПСС-эй обком ...айкомуудые, кол... ...зуудай партийна ...рганизацинуудые, ...игүйсэдкомуудые, ...ай трестые уял...

... түл абалгын ха... ...ай энэ кампа... ...СР-эй Верховно ...унгалтые үгтуу... ...рһэн социалис мү... ... ябасые үргэнөөр ...ень республикын ...магай газетэнүү... ...ССР-эй Министр... ...оведэй дэргэдэхи ...ормаци болон те... ...н комитедые ... обком уялгалаа.

НЭГЭШЬЕ ХУРЬГА

гарзалуулангүй түлжүүлэе!

Хориин аймагай Удын совхозой 4-дэхи фермын Димит-Ханда Лубсановагай даадаг ажахын тоосоондо ороһон комплексно бригадын хонишодой

республикын бүхы хонишодто хандаһан нээмэл

БЭШЭГ

ХҮНДЭТЭ НҮХЭДҮҮД! Хонин ажал дээрэмнай түл абалгын харюусалгатай үе болоод байна. Энэ оной январь, февраль һаранuудта бидэнэй урда шухала, харюусалгатайшье зорилго табигдана. Түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, нэгэшье хурьгаяа гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлхэ болонобди. Юуб гэхэдэ, хонидой тоо толгой олошоруулха, нооһо, мяха абаха талаар долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ табигдаһан зорилгонуудай бэелүүлгэ энээнһээ дулдыдаха бшуу.

КПСС-эй XXII съездын, мүн Сибириин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зональна зүблөөнэй шиидхэбэринүүдээр зориг-жон, бидэ хонишод шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ эсэшэ сусашагүйгөөр ажалланабди. ХОНИН БҮРИҺӨӨ ХУРЬГА АБАХА, АБТАҺАН ТҮЛНҮҮДЭЭ АРБА ҺАРАТАЙ БОЛОТОРНЬ ТҮЛЖҮҮЛЖЭ, ТУС БҮРИИЕНЬ 35—40 КИЛОГРАММ ШЭГНҮҮРТЭЙ БОЛГОХО, ХОНИН БҮРИҺӨӨ 3 КИЛОГРАММ НООҺО ХАЙШАЛХА ЗОРИЛГОТОЙБДИ. Табиһан энэ зорилгонууднай үбэлэй түл абалгын үедэ бидэнэй хүдэлмэреэ ямараар эмхидхэһэнһээ, түрүү дүй дүршэл хэрэглэһэнһээмнай дулдыдаха байна бшуу.

Энэ жэлэй үбэлжэлгэ бэрхэшээлтэйгээр үнгэржэ байна. Бэлшээриин газар саһа ехэтэй тула хонид адуулагданагүй, үбһэ тэжээл ехээр гаргашалагдана. Тиигэбэшье тэдэ бэрхэшээлнүүдые дабахын, түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэхын хойноһоо бүхы хүсэеэ элсүүлхэбди. Ажахын тоосоондо ороһон манай бригадада 1800 шахуу эхэ хонид байдаг. Тэдэнии дүй дүршэлтэй хонишод харууһална. Эдэ үдэрнүүдтэ үбэлэй түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэхые, хонидоо һайнаар харууһалжа эдеэлүүлхые оролдожо байнабди.

НҮХЭД, ХОНИШОД! Республикымнай колхоз, совхозуудай хонидой тоо толгойн саашадаа олошорхо ябадал түл абалгын үедэ бидэнэй һайнаар ажаллаһанһаа болохо байна. Үбэлэй хурьгадые абаха халуун хаһые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, **НЭГЭШЬЕ ТҮЛ ГАРЗАДА ОРУУЛАНГҮЙГӨӨР ТҮЛЖҮҮЛЭЕ.**

Ажал хүдэлмэридөө хам ороёл, нүхэд хонишод, хурьгашад, зооветеринарна мэргэжэлтэд. Хүдэлмэриин энэ халуун үедэ бидэнэр бултадаа орон доторoo коммунизм байгуулха Программа бэелүүлэлсэхэ хэрэгтэ бэлэн байһанаа харуулая.

Д-Х. Лубсанова, ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадын бригадир; **О. Майорова, Д. Дугаров, Д. Лубсанова**, ахалагша хонишод; **Д. Ладоев, Ю. Дашиев, М. Ягуньдина, Д. Цыбиков, А. Дондоков, Л. Степанисева**, хонишод.

Бэеэ зэһэнхэйбди

...агта нарай хурьга... ...түлжүүлхэ гээшэ ...эн хэрэг бэшэ. Үб... ...ээ гадна, хото хо... ...арилгаһаа эхилээд, ... ехэ хүдэлмэри ...ха байһаниинь эли...

...бригадын хонишод ...салгатай сагта ун... ...гүйгөөр ажаллана. ...ээл бэлэдхэхэ үедэ ...үбөөр эмхидхэжэ, ... дээрэхи үбһэеэ бо... ...зор соо хуряажа, ... центнер шанартай ... бэлдэжэ абаабди. ...они малаа адуулжа ...хынгаа (хажуугаар ...олоомо зөөжэ аба... ...бди. Бригададамнай ...466 гаран цент... ...о бэлдэгдэнхэй. Тэ... ...гээр бэлдэжэ аба... ... ашаар үбэлэй саг... ...о тураажа зүдэ... ...р ондо оруулжа, ...ые эмхитэйгээр үг... ...абди.

... тоосоондо ороһон ...игадада 1262 эхэ ...рье, 770 түлгэ даал... Тэдэмнай дүрбэн ...олгогдожо таһалаг... ...аг. Нарһатын эрьедэ ... хонидой отарые ...Цыбикова, Сандан ... Дулма Гармаева ...руулһалдаг юм. Эн... ... хонин байрлана. ...ые бэлэдхэлтэйгээр ...орилгоор тус ота... ... арга шадалаараа ... хашаа хорёогоо ...жа абаа. Үбһэ тэ... ...элэй үедэ хүсэд хү... ...өжэ абанхай. Хурь... ...улхэ һайхан үбһэ, ...лха тарянай зүй... ...гагданхай.

...д Рыгзен Дамбаев, ...пова, Ц. Дамбаева ... харууһалдаг отарын ...онин заһабарилагда... ... байрада үбэлжэнэ.

Үбһэ тэжээлээр мүн лэ хангагданхай. Хурьгадай байха хаамагууд бэлэдхэгдэжэ абтаа. Эдэ үдэрнүүдтэ түрүүшын хурьгад абтажа эхилхэеэ байна.

Энэ жэлэй түл абалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тулада совхозоймнай дирекци, партийна организаци горьтой анхарал хандуулжа, хонишодые зохихо байра байдалтай болгоо. Аймагай болон республикын газетэнүүдые абажа һонирхонобди. Мүн ажалаймнай халуун сагта бригада хоорондын социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдажа байха гэлсэгдээ.

Нёдондо бригадымнай хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абажа түлжүүлээ һэн. Бүхы хониднай искусственна аргаар үрэжүүлэгдэжэ, нэгэшье һубайраагүй. Энэ аргые үргэнөөр хэрэглэн, 1262 эхэ хонидоо бултыень үрэжүүлжэ, мүнөө хурьгалуулхаяа байнабди. Энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, нэгэшье түл гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлхэ һанаатайбди. Хонин бүриһөө 3 килограммһаа доошо бэшэ нооһон абтаха хараатай.

КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа, ажалаа эмхитэйгээр ябуулха, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын хойноһоо байха хүсөөрөө оролдохобди.

Д. Цыбиков,

Яруунын аймагай Нарһатын совхозой ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадын бригадир.

Үдэртөө 20—30 толгой

КПСС-эй XXII съездын делегат Бутыд Батуевагай бригада 270 хурьга абанхай

Хурьгадай мааралдаан үдэрһөө үдэртэ шангадажа, шэхэ дүлиирмээр дуулдана. Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эрхим хонишон, КПСС-эй XXII съездын делегат нүхэр Батуевагай бригадада үбэлэй хурьгад түлэг дундаа абтажа захалба. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 270 хурьган абтаад байнхай. Үдэртөө 20—30 хурьган гарана.

— Энэ жэлдэ задарюун һайн хурьгад абтажа байна. Хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ гэһэн уялгаяа дүүргэхэл байхабди,—гэжэ Бутыд Лубсанимаевна мэдүүлнэ.

Хурьгалха хонидтоо үбһэ, зелёнко эдюулжэ, үдэртэ тус бүридэнь 200 грамм таряа талханай зүйл үгэнэ, хажуугаарнь хада майлаар адуулна.

Январь һарада 600 хурьган, февральда 300 хурьган абтахаар хүлеэгдэнэ. Бригадынхид хурьгадаа хамтаараа абадаг заншалтай.

А. НАГАСЛАЕВ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТАДА ТҮРЭЛ ОРОМНАЙ БЭЛЭДХЭНЭ!

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха Центральна һунгуулиин комиссиин составые баталха тухай

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалта тухай Дүримэй» 36 болон 37-дохи статьянуудай үндэһөөр доро дурсагдаһан ниитын организацинуудай болон ажалшадай бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэн, СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха Центральна һунгуулиин комиссие баталха:

Центральна һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ **Гришин** Виктор Васильевич — Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведһээ.

Центральна һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Муравьева** Нонна Александровна — Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзһаа.

Центральна һунгуулиин комиссиин секретарь **Титов** Виталий Николаевич — Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзһаа.

Центральна һунгуулиин комиссиин гэшүүд:

Келдыш Мстислав Всеволодович — СССР-эй Наукануудай академиин эрдэмтэд болон научна хүдэлмэрилэгшэдһөө.

Егорычев Николай Григорьевич — Москва городой коммунистическэ организациһаа.

Гаевой Антон Иванович — Украинын коммунистическэ организациһаа.

Притыцкий Сергей Осипович — Минскын коммунистическэ организациһаа.

Леонов Леонид Максимович — СССР-эй Уран зохёолшодой союзһаа.

Павлов Сергей Павлович — Залуушуулай бүхэсоюзна ленинскэ коммунистическэ союзһаа.

Голиков Филипп Иванович— Армида, Авиацида болон Флодто туһалха бүхэсоюзна һайн дуранай бүлгэмэй Центральна Комитедһээ (ДОСААФ).

Толстиков Василий Сергеевич — Ленинградай коммунистическэ организациһаа.

Попова Нина Васильевна — Совет эхэнэрнүүдэй комитедһээ.

Вечерова Юлия Михайловна — Савинска «Солидарность» гэжэ фабрикын хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшадһаа, Ивановска область.

Титов Герман Степанович — Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ Агаарай-сэрэгэй инженернэ академиин профессорско-һургагшанарай составай болон һурагшадай коллективһээ.

Базулев Алексей Федорович — Магнитогорско металлургическа комбинадай хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшадһаа, Челябинска область.

Ахунова Турсуной — Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудһаа, Узбегэй ССР-эй Ташкентын областиин Чиназска район.

Тургумбаев Кабидолла Кублан-Улы — «Целинный» гэжэ совхозой хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай коллективһээ, Казагай ССР-эй Целиннэ хизаарай Кустанайн областиин Семиозерный район.

Сирадзе Виктория Моисеевна — Грузиин культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзай республиканска комитедһээ.

Джафаров Акиф Аллахярович — КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ нефть олзоборилгын управлениин хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшадһаа, Азербайджанай ССР.

Касараускене Фелиция Антановна — Литвагай гэгээрэлэй, дээдэ һургуулинуудай болон научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзай республиканска комитедһээ.

Арпентий Георгий Илларионович — «Путь к коммунизму» колхозой колхознигуудһаа, Молдавиин ССР-эй Каушанска район.

Блюм Виктор Адольфович— Латвиин профессиональна союзуудай республиканска соведһээ.

Орозбаева Семей — Киргизиин медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзай республиканска комитедһээ.

Мазаиров Нозирбой —«Коммунизм» колхозой колхознигуудһаа, Таджигай ССР-эй Ленинабадска областиин Канибадам город.

Магакян Иван Георгиевич— Армениин ССР-эй Наукануудай академиин эрдэмтэд болон научна хүдэлмэрилэгшэдһөө.

Моллаева Майя — Туркмениин Залуушуулай ленинскэ коммунистическэ союзһаа.

Силлари Оттомар Карлович — «Эстонсланец» трестын 2-дохи шахтын хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшадһаа, Эстониин ССР.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1962 оной январиин 11.

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ ҺУНГАХА РЕСПУБЛИКАНСКА ҺУНГУУЛИИН КОММИССИНУУД

Орон доторнай һунгалтада бэлэдхэл бүри үргэнөөр хэгдэнэ. Үдэшэнь агитпунктнуудай галнууд урин зохидоор яларна. Хүн зоной дунда агитаторнууд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Һунгуулиин округууд байгуулагданхай.

Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха республиканска һунгуулиин комиссинуудай составта кандидатурануудые дэбжүүлгэ городууд болон тосхонуудта мүнөө эхилээ. Центральна һунгуулиин комиссида дэбжүүлһэн шэнгеэр заводууд болон фабрикануудай, коммунистическэ болон ниитын организацинуудай, ажалшадай бүлгэмүүдэй коллективүүд эдэ комиссинуудай составта эрхим түлөөлэгшэдөө дэбжүүлнэ.

РСФСР

СССР-эй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха России Федерациин һунгуулиин комиссида Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй зүгһөө ВЦСПС-эй секретарь **В. И. Прохоровые** ВЦСПС-эй Президиум һанамжалан дурадхаа.

Гүрэнэй нэгэдэхи подшипникова заводой (Москва) хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшад предприятиин эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн, шарикова цехын штамповщик **С. С. Богомоловые** өөрынгөө кадидадаар нэрлээ.

Ленинградай М. И. Калининай нэрэмжэтэ политехническэ институдай коллектив СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, энэ институдай ректор **В. С. Смирновые** өөрынгөө кандидадаар дэбжүүлээ.

Кабардино-Балкариин АССР-эй Лескенскэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд хамтын суглаа хэжэ, ороной солото кукурузашан, тус хүдөө ажахын артелиин түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой **К. К. Тарчоковые** һунгуулиин комиссиин составта нэгэн дуугаар дэбжүүлээ.

Булад хайлуулагша **Н. К. Холодилов,** Доодо-Тагилай Ленинэй нэрэмжэтэ комбинадай металлургнуудай коллективэй зүгһөө Республиканска һунгуулиин комиссиин кандидат болоо.

КПСС-эй Татарай обкомой бюро Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Республиканска һунгуулиин комиссиин составта КПСС-эй обкомой секретарь **М. З. Тутаевые** дэбжүүлээ.

Шэнэ-Уфимска нефть шаржуулдаг заводой хүдэлмэришэдэй, инженер, технигүүдэй, алба хаагшадай олон зоной хабаадалгатай суглаан дээрэ предприятиин эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн, ахалагша оператор **А. Г. Галимовай** кандидатура нэрлэгдэһэн байна.

БЕЛОРУССИИН ССР

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Белоруссиин ССР-эй һунгуулиин комиссида кандидадуудые дэбжүүлгэ республика дотор эхилээ.

Профсоюзуудай Республиканска Соведэй Президиумэй заседани дээрэ Профсоюзуудай Республиканска Соведэй түрүүлэгшэ **И. Н. Макаровай** кандидатура дэбжүүлэгдэһэн байна.

БССР-эй Уран зохёолшодой союзай зүгһөө комиссиин составта БССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин түрүүлэгшэ **П. У. Бровкын** кандидатурые дэбжүүлхэ тухай республикын Уран зохёолшодой союзай правлени шиидхэбэри гаргаа.

Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай зүгһөө Белоруссиин КП-гэй ЦК-гэй партийна органуудай таһагые даагшын орлогшо **Н. Н. Полозов** комиссида дэбжүүлэгдээ.

Минскын автомобиль бүтээгшэд заводой булад хайлуулдаг түрүү хүдэлмэришэн **Д. И. Барашкиниие** нэрлэһэн байна.

КАЗАГАЙ ССР

Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Казагай ССР-эй һунгуулиин комиссиин составта Казахстанай профсоюзуудай зүгһөө Казсовпрофой түрүүлэгшэ **С. Полимбетовые** Казагай профсоюзуудай соведэй президиум дэбжүүлһэн байна.

Казагай ССР-эй научна болон политическэ эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй правлениин президиумэй үргэн заседани боложо, бүлгэмэй гэшүүн Алма-Атын зооветеринарна институдай кафедрые даагша **Н. П. Орловой** кандидатура нэрлэгдээ.

Казахстанай КП-гэй Алма-Ата городой комитет партиин Алма-Атын горкомой хоёрдохи секретарь **П. Г. Ахметовые** комиссиин составта дэбжүүлхэ гэжэ тогтоогоо.

Усть-Каменогорско конденсаторна заводто олон зоной хабаадалгатай суглаан болоо. Республиканска һунгуулиин комиссида түрүү намотчица **Л. П. Наумовае** предприятиин коллектив дэбжүүлээ.

Казахстанай КП-гэй ЦК-гэй партийна органуудай таһагые даагша **В. К. Севрюковые** һунгуулиин комиссида дэбжүүлхые культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай республиканска комитет һанамжалан дурадхаа.

Казахстанай Залуушуулай ленинскэ коммунистическэ союзай зүгһөө Казахстанай ЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь **К. Кунантаевагай** кандидатура дурадхагдаһан байна.

(ТАСС).

Белоруссиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн нээгдэбэ

МИНСК, январиин 11. (ТАСС). Белоруссиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн мүнөөдэр эндэ нээгдээ. КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэриие дүүргэхэ талаар Белоруссиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд тухай асуудалые зүблөөн хэлсэхэ байна. Белоруссиин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь К. Т. Мазуров элидхэл хээ.

Украинын, Литвагай, Латвиин, Эстониин түлөөлэгшэд зүблөөн дээрэ байлсаа.

А. И. Микоян Марокко ошохо болобо

Мароккын хаан Хасан II албанай хэрэгээр Марокко орохыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микояниие уряа.

А. И. Микоян энэ уряалыень һайшаалтайгаар хүлеэгээд, Малиин Республикада аяншалһанайнгаа һүүлээр энэ һара соо Марокко ошохо хүсэлэнтэй байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Агитатор, пропагандистнуудта туhаламжа

ЖАРГАЛАЙ ЗАМ

Капитализмын ямаршье оронhоо жэшээгүй hайн байдал Советскэ Союзда хангаха гэhэн бухэдэлхэйн-түүхэтэ зорилго КПСС-эй шэнэ Программа дотор табигдана.

СОВЕТ арад баатар габьяата ажалаараа түгэс хүгжэнги, хүсэтэ экономико бии болгоо. Мүнөө арад түмэнэй байдалые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ бүхы арга боломжо хангагданхай. Һүүлэй зургаан жэлэй туршада (1955—1961 онуудта) промышленна хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ манай орон дотор 80 процентээр нэмэhэн байна. Хүндэ индустриин гол hалбаринууд илангаяа ехэ амжалта туйлаа. Дурсаглаhан хугасаа дотор булад хайлуулга 26 миллион тонноор, нефть гарган абалга —95 миллион тонноор, электрын элшэ хүсэ гаргалга—157 миллиард киловатт-часаар ехэ болоо.

Мүнөөнэй индустриин үндэhэ hуури дээрэ арадай ажахын бүхы hалбаринууд угаа түргэнөөр урган hалбаржа байнхай. Һүүлэй зургаан жэл соо хубсаhа хунар оёжо гаргалга 152 процентээр, гутал—163, элдэб бүд—120, радиоприёмнигууд—157 процентээр, холодильнигууд—4,8 дахин, мебель—261 процентээр нэмээ.

Мяха абалга—178, тоhон—171, сагаан эдеэн—345 процентээр ехэ болгогдоо.

Национальна доходой ургалта

ЭКОНОМИКЫНГОО арьбадхагдахатай хамта совет арадай байдал улам hайжарна. Баян дэлгэр байдалай улам дээшээ лэбжэжэ байhанай эли тодо гэршэ жэшээнь

ССCР-эй НАЦИОНАЛЬНА ДОХОД

СССР-эй национальна доходой ургалта болоно (жэл соо үйлэдбэрилэгдэhэн ниитын продукциие мүнгэнэй тоосоондо оруулаад, үйлэдбэриин материальна бүхы гаргашые хаhахада, национальна доход болодог юм). 1960 оной үеэр манай гүрэнэй национальна доход 1913 онойхиhоо 27 дахин, хүн бүхэндэ хүртээн бодобол — 17 дахин нэмэhэн байна. Национальна доходой иимэ түргэнөөр ургаhан ушар капиталис оронуудай түүхэдэ байгаагүй юм. США-дахи национальна доход 45 жэлэй турша соо (1913 онhоо 1958 он хүрэтэр) хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойройдоо 1,8 дахин нэмээ. Гэхэтэй хамта манай орон доторхи национальна доход ажалша зондо хабаатай байхадань, капиталис гүрэнүүдтэхи тиимэ доходой ехэнхи хубиие мүлжэгшэ ангинууд үбэршэлдэг гэжэ нэмээн хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, США-гэй бүлэг баяшуул бүхы зоной миил ганса процент болодог аад, национальна доходой 60 процентые ээлдэг байна.

КПСС-эй шэнэ Программа гайхамшаг баян байдалтай болохо асари ехэ арга боломжо манай арадай үмэнэ нээжэ үгөө: ОЙРЫН АРБАН ЖЭЛ СОО СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ НАЦИОНАЛЬНА ДОХОД 2,5 ДАХИН ШАХУУ, ТИИХЭДЭ ХОРИН ЖЭЛ СОО 5 ДАХИН ТУХАЙ НЭМЭХЭ ЮМ.

Национальна доходой иимэ түргэнөөр хүгжэхэтэй хамта ажалшадай бодото олзо орошо баhал ехээр нэмэлсэхэ байна. АРБАН ЖЭЛЭЙ ТУРШАДА хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай БОДОТО ОЛЗО (ниитын фондые хараада абалсан) ХҮДЭЛМЭРИЛДЭГ ХҮН БҮХЭНДЭ ДУНДА ЖЭШЭЭГЭЭР ХОЁР ДАХИН ШАХУУ, ХОРИН ЖЭЛЭЙ ТУРШАДА, ТУХАЙЛБАЛ, 3—3,5 ДАХИН НЭМЭХЭ. Мүн баhа колхознигуудай олзо доход иимээр ургаха: ажалладаг хүн бүхэндэ абажа бодобол, АРБАН ЖЭЛ СОО ХОЁР ДАХИНhАА ЕХЭЭР, 20 ЖЭЛ СОО — 4 ДАХИНhАА ЕХЭЭР НЭМЭХЭ байна.

Ажалшадай олзо орошо улам нэмэхэ

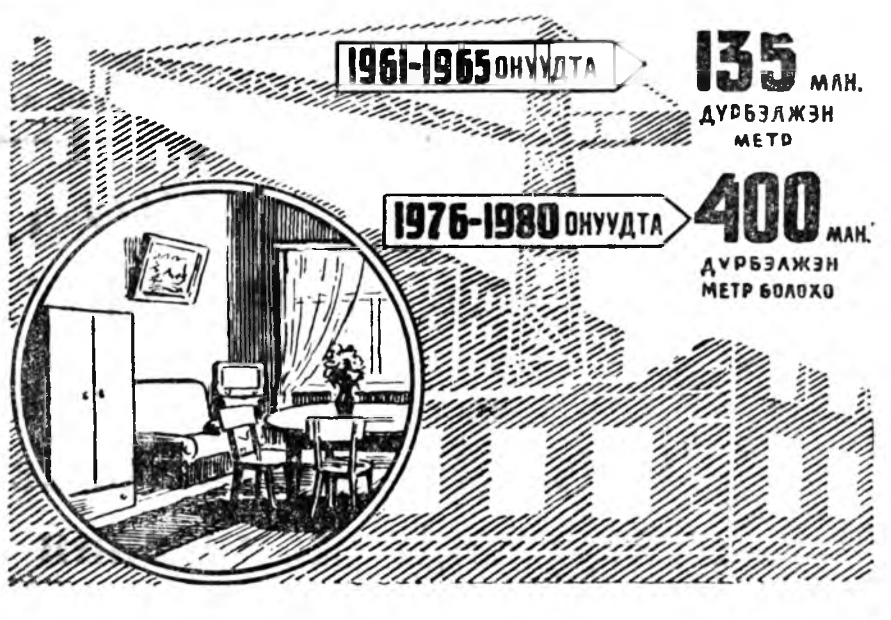
ПАРТИМНАЙ ажалай түлөө хүдэлмэришэн бүридэ үгтэхэ түлөөhые дээшэлүүлхэ зорилго табиха зуураа, хүн бүхэниие урмашуулан бүри зүдхэмжэтэй болгохо гэhэн Ленинэй заабариие баримтална. КПСС-эй шэнэ Программа соо: **«...Хэhэн ажалаарнь түлэдэг гурим ойрын хорин жэлэй турша соо ажалшадай элдэл хэрэглэлэй, соёл гэгээрэлэй эрилтые хангаха гол зүйл зандаа үлэхэ»** гэжэ заагдана. Гэбэшье, бүри ойрын арбан жэлэй туршада багашаг салин хүлhэ абадаг хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай бодото олзо доход ехээр дээшэлжэ, орон доторнай бага салинтай хүдэлмэришэд, алба хаагшад байхаяа болихо юм.

Ажалай түлөө үгтэдэг түлөөhэнэй хэмжээн хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабариин дээшэлhэнhээ, гарай хүсөөр хэгдэдэг хүндэ хүдэлмэриие усадхалгаhаа, ондоогоор хэлэбэл, ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнhээ дулдыдуулагдан нэмэдэг байhые мартажа болохогүй. Энэмнай ямар ушартайб? Шэнэ техникэ шудалха, түрүүшүүлэй дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ гээшэ манай ороной ажалша хүн бүхэнэй шухала зорилго болоно.

Капиталис оронууд дотор юумэнэй үнэ сэнгэй улам хүндэржэ байхадань, харин Советскэ Союзда арадай хэрэглэмжын зүйлнүүдэй РОЗНИЧНО ҮНЭ СЭН ХИМДАРХАhАА ГАДНА, АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨhЭН УЛАМ ДЭЭШЭЛХЭ ХУУЛИТАЙ. Үнэ сэнгэй химдархатай хамта ажалшадhаа абтадаг алба налогууд хоролсоно. ОЙРЫН ТАБАН ЖЭЛ СОО СССР-най ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ГАНСААРАН АЛБА НАЛОГГҮЙ ГҮРЭН БОЛОХО ЮМ. Гэхэ зуура капиталай оронууд дотор алба налогууд ажалшадай хүзүүн дээрэ хүндэ хүшэр дарамта болон бууна. США-дахи элдэб налогууд американ хүдэлмэришэдэй бүлэнэрэй олзо орошын 30 процентые залгидаг юм.

Ажалшадай ажамидаралай хэм хэмжээн тухай хэлэхэдээ, хоёр янзаар тайлбарилха шухала. Юуб гэхэдэ, капиталис оронуудтахи салин хүлhэн ажалшадай олзо орошын гансахан эшэ нүхэсэл болодог, харин манай ороной ажалшадай элдэб янзын хэрэглэмжэнь салин хүлhэнhөө гадна, ниитын фондоор, тайлбарилан хэлэбэл, хэhэн ажалайнь хэмжээн ба шанарhaа дулдыдангүй —гүрэнэй хүсөөр, түлөөhэгүйгөөр хангагдадаг байна.

ГЭР БАЙРА БАРИЛГА

24-hээ 265 миллиард болохо

ХЭРЭГЛЭМЖЭДЭ зорюулагдадаг ниитын фонднууд гэдэг юуб? Энэ хадаа ОБЩЕСТВЫН .(гүрэнэй, профсоюзуудай, колхозууд ба бусад ниитын организацинуудай) МЭДЭЛДЭ БАЙДАГ, ТИИГЭЭД ХҮН ЗОНДО ТҮЛӨӨhЭГҮЙГӨӨР ГҮ, АЛИ ХҮНГЭЛЭЛТЭТЭЙГӨӨР ХҮРТӨӨГДЭДЭГ ФОНДНУУД БОЛОНО. Жэшээлхэдэ, түлөөhэгүйгөөр hургаха, түлөөhэгүйгөөр медицинскэ туhаламжа үзүүлхэ, үхибүүдэй эмхи зургаануудта залуу үетэниие түлөөhэгүйгөөр ба хүнгэлэлтэтэйгөөр хүмүүжүүлхэ, пенси, стипенди болон тэдхэмжэ үгэхэ, гэр байрын, культурно-ажаhуудалай барилга хэхэ, мүн ажалшадай ондоошье хэрэглэмжэ хангахын тула гүрэнэй зүгhөө hомолжо бусаалтагүйгөөр үгтэдэг мүнгэ зөөри тиимэ фонднуудта хамаадана.

Манай орон доторхи ниитын фонднууд жэлhээ жэлдэ нэмэжэ байдаг. ТИИМЭ ФОНДНУУД 1940 ондо 4,2 МИЛЛИАРД түхэриг байhан аад, 1960 ондо — 24,5 МИЛЛИАРД болоhон, харин ХОРИН ЖЭЛЭЙ ҮНГЭРХЭДЭ 255—265 МИЛЛИАРД түхэриг болохо юм.

Мүнөө Советскэ Союзда ниитын фонднуудай мүнгэ зөөреэр 20 ГАРА МИЛЛИОН ПЕНСИОНЕРНҮҮД тэдхэгдэнэ; дээдэ, тусхай дунда hургуулинуудта hурадаг 4 МИЛЛИОН ШАХУУ hУРАГШАД ГҮРЭНhӨӨ СТИПЕНДИ АБАНА, хамтын байраар хангагдана; интернат-hургуулинуудай 600 МЯНГА ГАРАН hУРАГШАД гол түлэб гүрэнэй зүгhөө хангагдана. 7 МИЛЛИОН үлүүтэй хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад болон тэдэнэй үхибүүд санаторидо, амаралтын гэр, пионерэй лагерьнуудта страхованиин ба колхозуудай мүнгэ зөөреэр амардаг, аргалуулдаг. 7 МИЛЛИОН ШАХУУ ЭХЭНҮҮД гүрэнhөө тэдхэмжэ абана.

Ниитын фонднуудые бүхы хэмжээгээр арьбадхаха гээшэ арад зоной баян дэлгэр байдалые улам хүгжөөхэ коммунис зам болоно гэжэ манай парти тоолодог.

Ниитын фонднуудай эршэмтэй түргэнөөр ургажа байhые манай республикын жэшээ дээрэ харуулжа болохо. Арадай гэгээрэлдэ зорюулжа hомологдодог мүнгэнэй хэмжээн жэл бүри нэмэнэ. Хэрбээ 1959 ондо энэ хэрэгтэ 11.874 мянган түхэриг хараалагдаhан аад, 1961 ондо 13.995 мянган түхэриг hомологдоо.

Элүүр энхэ, болбосон байдалай аша туhада

РЕСПУБЛИКА доторнай мүнөө 144 больница ба диспансер, 12 санатори, фельдшерэй-акушерска 429 пункт бии. Тэндэ мянга гаран врачууд, дунда мэргэжэлтэй 4 мянга шахуу медигүүд ажалладаг. Гэхэ зуура революциин урда тээ Бурядай дэбисхэр дээрэ ойройдоо 14 врач хүдэлдэг байhан юм. Долоон жэлэй турша соо медицинын эмхи зургаануудай барилгада 5587 мянган түхэригэй хэмжээтэй капитальна hомололго хэгдэхэ, мүн шэнэ больницануудые бариха, хуушануудые үргэдхэхэ, койкынь тооe нилээд нэ-

САД, ЯСЛИДА ГҮРЭНЭЙ hОМОЛДОГ МҮНГЭН

мээхээр (1961 ОНДО 5.240 БАЙhАН ААД, 1966 оной январиин 1-дэ 6920 болохоор) хараалагдана.

Социальна тэдхэмжэдэ зорюулагдаhан гаргаша саг үргэлжэ нэмэхэ. Хэрбээ 1959 ондо 12118 мянган түхэриг байhан аад, 1960 ондо 16200 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Ажалладаггүй пенсионернүүдэй пенсиин дундуур хэмжээн шэнэ Хуулиин гараhанhаа хойшо хоёр дахин үлүүтэйгээр нэмээ. 1961 оной январиин 1-дэ манай республика дотор 40145 пенсионер бии байгаа. Тэрээнhээ гадна олон үхибүүтэй, мүн эрэ нүхэргүй 43 МЯНГАН эхэнэрнүүд гүрэнhөө тэдхэмжэ абана.

Бурядай облпрофсовет социальна мүнхэлэлгын мүнгөөр 1961 ондо курорт ба амаралтын гэрнүүдтэ ошохо 10 мянга 300 миинтэ, хүнгэлэлтэтэй путевконуудые үгэhэн байна. Энэнь 1960 онойхиhоо 20 процентээр дээшээ болоно.

РЕСПУБЛИКА доторнай соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай барилга үргэнөөр эрхилэгдэнэ. Гурбан жэлэй соёлой добтолгын (1958—1961 онуудай) дүнгөөр: соёлой 4 байшан, 137 клуб, 79 библиотекэ, 135 культбаза, 222 улаан булан, 7 кинотеатр баригдаа.

Баян байдалай бодото гэршэ

АЖАЛШАДАЙ хэрэглэмжын нилээд ехэ хубинь мүнөө ниитын фонднуудай мүнгэ зөөреэр хангагдадаг болонхой.

Ажалшадай хэрэглэмжые хангалгада ниитын фондын али тухай ехэ үүргэ дүүргэдэг байhые тодорхойгоор харуулхын тулада, манай республикын хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай бүлын бюджедhээ нэгэ жэшээ дурдая. Улан-Удэ станциин деподо ажалладаг слесарь нүхэр И. В. Костиной бүлэ табан хүнhөө (өөрөө, тэрэнэй hамган, хоёр үхибүүд, пенсионер эсэгэнь) бүридэнэ. Һамганиинь оёдолой мастерскойдо хүдэлдэг. ҮБГЭ hАМГАН ХОЁРОЙ ЖЭЛЭЙНЬ САЛИН 1920 ТҮХЭРИГ болоно. Эсэгэнь жэлдээ 480 түхэриг пенси абадаг. Хоёр үхибүүдынь hургуулида hурана (hурагша бүхэниие хүмүүжүүлхын тула гүрэнhөө 80 түхэриг гаргашалагдана). Үбгэ hамган хоёр амаралтада гарахадаа 110 түхэриг абадаг. Тэрээнhээ гадна гэр бүлэдэнь түлөөhэгүйгөөр үзүүлэгдэдэг медицинын туhаламжа, гэр байрын түлөөhэнэй хүнгэлэлтэ, мүн бусад түлөөhэгүй хангалганууд хамтадаа 80 тухай түхэриг болоно. ХҮДЭЛМЭРИШЭН КОСТИНОЙ БҮЛЭ БҮХЫ ДЭЭРЭЭ ГҮРЭНЭЙ ЗҮГhӨӨ 750 ТҮХЭРИГЭЙ ХЭМЖЭЭТЭЙ ПЕНСИ, СТИПЕНДИ БОЛОН БУСАД ТҮЛӨӨhЭГҮЙ ТЭДХЭМЖЭ АБАНА. Энэнь тус бүлын жэлэй салин хүлэhэнэй 39 процент болоно.

1980 ондо гэхэ гү, али 20 жэлэй үнгэрөөд байхада, ниитын фонднуудай хэмжээн хүн зоной бодото олзо орошын бүхы хэмжээнэй хахад тухайнь болохо юм. Тиигэhэнэй ашаар: үхибүүдэй эмхи зургаанууд ба интернат-hургуулинуудта (түрэлхидэйнь хүсөөд байгаа hаа) үхибүүдые түлөөhэгүйгөөр байлгаха, ажал хэжэ шадахагүй болоhон хүнүүдые эдлэл хэрэглэлээр хангаха, түлөөhэгүйгөөр медицинын туhаламжа үзүүлхэ, гэр байрын түлөөhэ түлэхээ болихо, тэрэшэлэн ондоошье хангалганuудта хүртэхэ, коммунальна транспорт, ажаhуудалай бусад зарим зүйлнүүдые миинтээр хэрэглэдэг болохо, амаралтын гэр, пансионат, аяншалтын базануудые бага түлөөhэтэйгөөр, заримыень миинтээр хэрэглэдэг болохо гэхэ мэтэ олон янзын тэдхэмжэдэ хүртөөгдэхэ юм.

ХҮН зоной, арадай ажахын хэрэглэмжые бүрин хангахын тула АРБАН ЖЭЛЭЙ ТУРША СОО ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКТНУУДЫЕ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭЕЭ 2,5 ДАХИН ТУХАЙ, ХОРИН ЖЭЛ СОО—3,5 ДАХИН ЕХЭ БОЛГОХО зорилго партиин Программа соо табигдана. Советскэ Союзнай хүдөө ажахын гол продуктнуудай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар түрүүшын арбан жэл соо Америкын Холбоото Штадуудые ахижа гарахаар харааланхай.

НИИТЫН ЭДЕЭ ХООЛ

Хүдөө ажахын продуктнуудай иигэжэ элбэгжэhэнэй ашаар хүн зоной эрилтэ хүсэд дүүрэн хангагдаха, удаалуулан эрхим шанартай, элдэб олон янзын эдеэ хоол элбэг дэлбэг болохо юм.

Эдлэхэ эд бараагаар бүхы хүн зоной эрилтэ дүүрэн хангагдаха гэбэл: эрхим hайн, гоё хубсаhа, гутал, мүн совет хүнүүдэй ажаhуудалые улам hайжаруулха, гоёохо хэрэгсэлнүүд, зохидхон мебель, гэрэй хэрэгсэлнүүдээр бүхы хүн зоной эрилтэ бүрин хангагдаха. Хүдэлмэриин саг улам ехээр хорожо, арад зоной байдалай улам hайжаралгада туhа дүхэм болохо. КПСС-эй Программа соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Ерэхэ арбан жэлэй туршада 6 ЧАСАЙ хүдэлмэриин үдэртэ орохо, тиихэдээ недели соо нэгэ амаралтын үдэртэй гү, али 35 часай хүдэлмэриин неделитэй байжа, амаралтын хоёр үдэртэй болохобди. Харин газар доро хүдэлдэг ажалнуудта, хүдэлхэдэ бэедэ хоротой үйлэдбэринүүдтэ табан часай хүдэлмэриин үдэр бии болгохо гү, али табан үдэртэ 30 часай хүдэлмэриин недели тогтоогдохо».

Ута наhа наhалжа, удаан жаргал эдлэхын түлөө

ТИИГЭhЭНЭЙ үндэhөөр өөhэдынгөө шадабариие бүхы талаарнь хүгжөөхэ, бэе махабадаа шамбай шанга болгохо, ажабайдалаа тон hонирхолтойгоор үнгэргэхэ арга бүхы хүнүүдтэ олгогдохо юм. ЭНЭМНАЙЛ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ОБЩЕСТВЫН ЭГЭЭН ДЭЭДЭ УГ ЗОРИЛГО БОЛОНО. Тиимэ ушарhаа, коммунизмын үедэхи баялигай хэм хэмжүүр
риин саг бэшэ, ха
саг болохо гэжэ
лэhэн байгаа.

СССР-НАЙ Э
НИ ААД, ЭГЭ
БҮТЭЭСЭТЭЙ, Т
ТӨӨ ЕХЭ ТҮЛ
ДЭГ ХҮДЭЛМЭР
ТЭЙ, МҮН ДЭЛ
РЭ ЭГЭЭН ХҮГ
ЁЛ БОЛБО
ОРОН БОЛОХО

Коммунистическ
совет арадай эн
улам хүгжөөхэ э
асуудалые, гэр ба
лые шиидхэхэ зо
хай. Хорин жэлэй
тиин Программа
лагдаhанай ёhoор,
тэрэ тоодо шэнэ
шэд болбосон ба
хо.

Ажалшадай эн
байдалые улам hа
тула ерэхэ хорин
лүүлхэ асари ехэ
тиин шэнэ Програ
хараалагдаа.

Хамаг юу... ажал...

КОММУНИЗМ
иимэ ехэ түсэ
бихадаа манай
юумэнhээ эшэ ү
ямар юумэндэ
Эдэ бүгэдые ямар
сэн бодото байдал
лүүлхэб? ТИИМЭ
ДИТЭ ХҮСЭМНА
АРАДАЙ АЖАЛ,
САШАГҮЙ, УРАН
САГ ҮРГЭЛЖЭ
ЖЭ БАЙДАГ АЖ

ХОТО, ХҮД... ХУДАЛДАА Н...

Коммунизм ажал
рондоо таhаршагүй
юм.

«...Коммунизмые
ажалаар, олон ми
нүүдэй ажалаар
болохо байна»,—гэ
Хрущев хэлээ hэн.

Тиимэhээ бүхы х
маг хаба шадаба
ажаллаха гээшэ со
хэнэй арюун уял

Мүнөө предприя
колхоз болон совх
үйлэдбэриин түсэб
нүүдые дүүргэхын
сэлдэ бүхы ажалш
элсүүлэн жагсааха

Б. Б

Политичес
шэнжэлхы ухаан
дэлгэрүүлхэ Бу
бүлгэмэй

НИИТЫН ФОНДНУУДАЙ УРГАЛТА

КПСС-эй Программаhaa

Хорин жэлэй үнгэрөөд байхада, ОЛОНИИТЫН ХЭРЭГЛЭМЖЫН ФОНДНУУД хамта дээрээ хүн зоной бодото бүхы олзо доходой хахадынь шахуу болохо. Энээнэй ашаар общественын мүнгэ зөөреэр иимэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ арга олдохо:

— үхибүүдые хүүгэдэй эмхи зургаануудта, интернат-hургуулинуудта түлөөhэгүйгөөр байлгаха (түрэлхидэй тиигэхээ хүсөө hаань);

— ажал хэжэ шадахагүй болоhон хүнүүдые зөөри хогшолой талаар тэдхэхэ;

— бүхы hургуулинуудта түлөөhэгүйгөөр hургаха;

— бүхы граждани нуудые түлөөhэгүйгөөр аргалха, санаторидо үбшэнтэниие түлөөhэгүйгөөр байлгаха, эм дом миинтэ болгохо;

— квартиранuудта түлөөhэгүйгөөр байха, коммунальна хангалгануудай түлөө түлэхээ болихо;

— коммунальна транспортаар түлөөhэгүй ябаха;

— гэр бүлые хангадаг зарим зүйлнүүдые түлөөhэгүйгөөр хэрэглэхэ;

— амаралтын гэрнүүдтэ, пансионадуудта, туристнарай базануудта байhанай, спортын тухеэрэлгэнүүдые ашаглаhанай түлөө түлбэриие удаа дараалан доошолуулха, зарим ушарта миинтэ болгохо;

— тэдхэмжэ, хүнгэлэлтэ, стипендинүүдээр хүн зоноо улам ехээр хангаха (эрэ нүхэргүй болон олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ тэдхэмжэ, студентнэртэ стипендинүүдые үгэлгэ);

— предприяти, эмхи зургаануудта, ажалдаа байhан колхознигуудта эдеэ хоолые (обедүүд) баймга миинтэ болгохо.

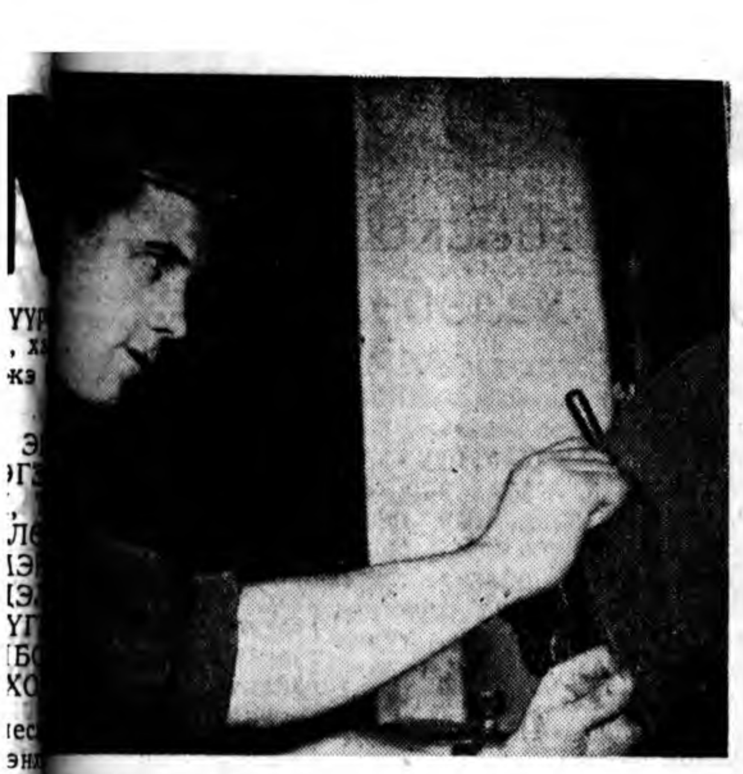
САНАТОРИ, КУРОРТНУУД

СОЧИ. «Теплоэлектропроект» гэжэ бүхэсоюзна ... «Кавказ» гэдэг амаралтын гэр шадар шэнэ корпус ... дэ 86 хүнэй hууритай. Советскэ Союзай тепловой ... нуудай проект табидаг хүнүүд, барилгашад эндэ а...
ТАСС-эй фото

КОММУНИС БАЙГУУЛАЛТЫН АЖАЛТАНУУД БУЛТАНДА БАЯН ДЭЛ... БАЯРТАЙ ЖАРГАЛТАЙ АЖАБАЙДАЛ АСАРХА.

(КПСС-эй Программаhа...)

Придорожный советскэ Армиин зэргэдэ алба хэһээр Улан-Удын сэмбын фабрикада ажаллажа эхилээ. ...туршада шэрдэлгэ-будалгын цехтэ ажаллаха зуураа ...ришэдэй нэгэн болоод, коммунис ажалай ударни...рэ солодо хүртэлсэ бэ. Залуу энэ нүхэр хүдэлмэри...лай үдэшын һургуулиин 8-дахи класста һуралсана. Григорий Придорожный ажаллажа байна.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

Буряад бэшэгэй шэнэ дүримые бодото дээрэнь бэелүүлэе

Советскэ Союзай Коммунис парти өөрынгөө шэнэ Программа дотор «СССР-эй арадуудай хэлые сүлөөтэ ёһоор хүгжөөхэ ябадал улам саашадань үргэлжэлүүлһээр байха» гэһэн зорилго табина. Тиимэ дээрэһээнь үндэһэн литературна хэлэнүүдые, тэдэнэй тоодо мүн буряад литературна хэлые улам бүри нарижуулхын тулада оролдохо шухала байна.

Зон ниитые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, үндэһэн соёлоо өөдэнь дэбжүүлхэ хэрэгтэ литературна хэлэн нилээд ехэхэн туһа түхэм хүргэхэ үүргэтэй юм. Хэрбээ литературна хэлэнэйнгээ түхэл хэлбэри болон удха шанарта анхарал табижа һайжаруулаад байбал, хүмүүжэл болон соёлой хэрэгтэ бүришье туһатай зэбсэг боложо үгэхэ бэлэй. Тиимэһээ бэшэгэй дүримые нарижуулха ябалал бага бэшын ушар үндэһэтэй болоно.

Илангаяа манай буряад бэшэгэй дүрим тухай асуудалые шиидхэхэ зайлашагүй болоод байһан юм. Юундэб гэхэдэ, ород алфавидта оролгоной үеэр, 1939 ондо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр баталагдаһан «Правописаниин үндэһэнүүд» гэдэг нилээд хуушаранги болонхой. Зүгөөр энэ «Правописаниин үндэһэнүүд» 1940 ондо «Хуряангы справочник» гэжэ дүримөөр һолигдоһон байбашье, тэрэ гэһээр 22 жэл болобо.

Үнгэрһэн хорёод жэлэй хугасаа соо буряад арадай ажахы улам ургажа, соёл культурань һалбаран дэбжэһэн байна. Мүн Советскэ Союзай Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын аша үрөөр бии болоһон шэнэ литературна буряад хэлэн энэ хугасаагай эхин үеэр түхэлөө олоод, саашаа хүгжэһөөр ябана.

Ород алфавидай үндэһэн дээрэ байгуулагдаһан буряад шэнэ бэшэг яһала үргэнөөр дэлгэрбэ. Тус бэшэг дээрэ уран һайханай литература бии боложо, ехэ үрэжэлтэйгөөр хүгжэжэ байна, газетэ болон журналнууд, һургуулида үзэхэ ном дэбтэрнүүд, олониитэдэ зорюулһан политическэ, научна болон бусадшье номууд хэблэн гаргагдана. Шэнэ литературна хэлэн дээрэ зүжэг наадан табигдана, радио дамжуулга хэгдэнэ, үзэл суртал идхан номнохо болоод соёл болбосорол түхөөн нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Оршон үеын литературна буряад хэлээр иимэ ажал хүдэлмэри ябуулагдажа байхадань, шэнэ бэшэгые хэрэглэхэ талаар баялиг дүй дүршэл олдоһон байдаг. Тэрэ дүй дүршэлые шэнжэлэн дүгнөөд, бэшэгэйнгээ дүрим һайжаруулхын тулада ашаглаха шухала болоо һэн.

Соёлой институтда, гадна «Үнэн» газетын редакцида хэгдэһэн суглаанууд дээгүүр буряад бэшэгэй дүрим тухай асуудал оло дахин табигдадаг байгаа. 1953 ондо Улаан-Үдэдэ болоһон хэлэнэй конференци дээрэ баһа энэ асуудалые үргэнөөр зүбшэн хэлсээд байхадаа, буряад бэшэгэй дүримдэ хабаатай дурадхал болон материалнуудые бүрин шүүжэ үзэхэ, тииһэнэйнгээ һүүлээр дүримүүдэй суглуулбари ба үгэнүүдые зүбөөр бэшэхэ словарь зохёохо хэрэгтэй гэжэ тогтоогоо һэн.

Анхандаа соёлой (мүнөө Комплексно) институдай хэлэ бэшэгэй хэлтэс тус асуудалые һайн мэдэдэг бусад эмхи зургаануудтай хамта 1953 онһоо эхилжэ, ажал хүдэлмэри ябуулаад байхадаа, мүнөө хэрэглэгдэдэг буряад бэшэгэй дүримүүд гол түлэб яһала хангалтатай дээрэһээнь тэдэниие үндэһөөрнь хубилгажа болохогүй гэдэг һанал зүбтэй гэжэ олоһон байгаа.

Гэбэшье, 1939—1940 онуудаар зохёогдоһон бэшэгэй дүримэй хүтэлбэринүүд нилээд нарижуулан һайжаруулмаар, хэдэн зүйлнүүдые нэмэмээр болонхой гэжэ харагдаа. Ямар ушарһаа тиигээб гэбэл, тэдэ хүтэлбэринүүд доторхи олон зүйлнүүдынь тодо бэшээр гү, али дутамагаар найруулагдаһан; һүүлдэнь дүй дүршэл дээрэ элирһэн хэдэн зүйлнүүд дүрим соо оруулагдаадүй; буряад хэлэнэй байгуулгада харша нэгэ хэдэхэн зүйл абташаһан байдаг. Бэшэгэймнай дүрим иимэ дутуу дундануудтай дээрэһээнь зарим тэды үгэнүүдые нэгэ янза бэшээр гү, али таагүйгөөр бэшэхэ ушарнууд гарадаг һэн. Тиихэдэнь гэгээрэл болон соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө тон зүб шүүмжэлжэ, бэшэгэй дүрим һайжаруулхын эрилтэ табигдадаг байба.

Ушар тиимэһээнь заһан нэмэгдэһэн дүримэй проект зохёохын хэмжээ абтагдаа һэн. Тиимэ проектын эхин вариант бии болоод байхадань, Комплексно институт республикынгаа Министрнүүдэй Соведтэ хандажа, бэшэгэй дүримдэ хабаатай асуудалнуудые научна болон практическа талаһаань зүбшэн хэлсэхэ, зүбөөр шүүжэ үзэһэн коллективнэ һанал гаргаха орфографическа комисси байгуулхые гуйһан юм. Иимэ комиссиие орфографиин асуудал һайн мэдэдэг эрдэмтэдһээ, учебник зохёогшод болон багшанарһаа, номой хэблэлдэ, газетэ болон журналда ажаллагшадһаа бүридүүлжэ, 1958 ондо байгуулһан байна. Тиин шэнээр бэлдэгдэжэ эхилһэн дүримэй проектые хэлэ бэшэгэй хэлтэс ба орфографическа комисси дээрэ хэдэн дахин зүбшэн хэлсэжэ, заһабари хүүлэ хүүлһээр, һүүлдэнь 1961 оной октябриин 30-да орфографическа комиссиин зүблөөн дээрэ эсэслэн һайшаагаа юм.

1961 оной декабриин 26-да абтаад, мүнөөдэр хэблэгдэжэ байгаа Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоолоор «Буряад бэшэгэй дүрим» баталагдаба.

Иигэжэ абтаһан шэнэ хүтэлбэри соохи дүримүүд урданайхидаа орходоо дээрэ, нарижанги найруулгатай болгожо заһагдаһан байбашье, гол удхынгаа талаар бүгэдэ шахуу хуушан хэбээрээ орхигдонхой. Харин зүбынь тодоргомоор нэгэ хэдэхэн лэ хубилалта оруулагдаһан байна.

Энээнһээ урагша **ч, щ** мэтын аффрикадаар, баһа **х** гэжэ хашалганаар һүүлтэдэг абтаһан үгэнүүдые хамаанай падеждэ хубилгахадаа, **-ын** гэжэ залгалта нэмэхэ гэһэн дүримтэй ушарһаа, жэшээнь, «врачын, плащын, горохын» гээд бэшэдэг һэн. Теэд энэнь литературна хэлэнэй үгүүлбэридэ таарадаггүй дээрэһээнь шэнэ дүрим соо иимэ үгэнүүдые хамаанай падеждэ **-ай, (-эй, -ой)** залгалтатайгаар бэшэхэ болгогдоо, жэшээнь: врач—врачай, плащ—плащай, горох—горохой г. м.

Географическа нэрэнүүдые ородоор хайшан гээд бэшэнэб, тэрэ янзаарнь мүн буряадаар бэшэхэ ёһотой гээд хуушан дүрим соо зааһан байдаг. Ород хэлэнһээ абтаһан географическа нэрэнүүдые энэ заабари руу иигэн тиигэн бэшэжэ болохо байбашье, буряад хэлэндэ хэлэгдэдэг географическа нэрэнүүдые ородшолходо, ехэ таагүй шэнжэ орожо, үндэһэн хэлэнэйнгээ байгуулгада зүрюу шанартай болодог. Хэр тиибэшье һаань, жэшээнь, «Буряад орон, Улаан-Үдэ, Хяагта» гэхын орондо **Бурят** орон, **Улан-Удэ, Кяхта** гэхэ зэргээр ород маягтай болгожо, хэдэн нэрэнүүдые «бархиртарнь баряад» бэшэнэ. Зүгөөр энэнь ород хэлэн дээрэ «Россия, Москва» гэхын орондо **Русь, Москау** гээд бэшэбэл, ямар байлтайб, тэрээн шэнгеэр үзэгдэхэ юм. Тиимэ дээрэһээнь буряад хэлэндэ хэлэгдэдэг географическа нэрэнүүдые буряадаарнь бэшэхэ хэрэгтэй гэжэ шэнэ дүрим соо хэлэгдэнэ.

Абтаһан үгэнүүдтэ сохилтын (ударениин) тэмдэг табигдадаггүй шалтагаанһаа тэдэнэй

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

„БУРЯАД БЭШЭГЭЙ ДҮРИМЫЕ" НАРИЖУУЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА, ШЭНЭДХЭН НЭМЭХЭ ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Президиумэй

ТОГТООЛ

Республикын экономико болон соёл болбосоролой бадаран ургажа, ном һудар хэблэхэ хэрэг болон буряад литературна хэлэн улам хүгжэһэн ушарһаа 1939 оной апрелиин 29-дэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар баталагдаһан буряад бэшэгэй дүримэй гол үндэһэнүүд нилээд хуушаржа, нарижуулан һайжаруулмаар, зарим зүйлнүүдыень шэнэлэн хубилгамаар болоо. Тиимэ дээрэһээнь буряад бэшэгэй дүримые гуримшуулхын тулада Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ТОГТООҺОНИИНЬ:

1. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай Буряадай комплексно эрдэм-шэнжэлэлгын институт ба бэшэгэй дүрим гуримшуулха республиканска комисси хоёрой нэмэн заһабарилжа бүтээһэн «Буряад бэшэгэй дүримые» баталха.

2. «Буряад бэшэгэй дүримые»: а) газетын, журналай болон номой хэблэлдэ, мүн хэрэгэй хүтэлбэридэ 1962 оной июниин 1-һээ эхилжэ; б) эхин, дунда болон дээдэ һургуулинуудай хэшээл заалгада 1962—1963 оной һуралсалай жэлһээ эхилжэ, бодото дээрэнь бэелүүлхэ.

3. «Буряад бэшэгэй дүримые» яажа шудалха, эмхи гуримтайгаар бодото дээрэнь бэелүүлхэ тухай хэмжээ ябуулгануудые бодомжолон хараалхыень Гэгээрэлэй болон Культурын министерствэнүүдтэ, газетэ болон журналай редакцинуудта, номой хэблэлдэ, радио-дамжуулга ба телевидениин комитедтэ, бусадшье эмхи зургаануудта уялгатаар даалгаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо
М. ЗАВГОРОДНЯЯ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Ч. ДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдэ город. Соведүүдэй байшан.
1961 оной декабриин 26.

...үндэтэй, харюусалгатай хэрэг

...ртиимнай түүхэтэ ...арад түмэнэй дун- ...болон политическэ ...э дэбжэлтэ бада- ... түүхэтэ съезд ...агдаһан агууехэ ... түрүүшын үдэр, ... эхилжэ амжал- ...бэелүүлхын тула. ...тэрээн дотор зааг- ...зүйлнүүдые үргэн тайлбарилан тодо ...даамай зохидоор шухала байһа- ... Зүгөөр эдэ зо- ... шиидхэлгэдэ ...лэй, соёл сурталай ...эгшэдэй үүргэ, ха- тон ехэ.

...адань һая боложо ...еспубликын культу- ...эрилэгшэдэй проф- конференцидэ ха- тус асуудалда гол хандуулһан байха

...ХЭГДЭБЭШЬЕ, ...АЛ ЕХЭ

...н хоёр жэлэй тоо- ... бата алхам хэгдэ- ...хэхэ асуудалнууд, ...барагдашагүй,—гэ- ...й комитедэй тоо- ...дхэһэн нүхэр **Афа-...** тэмдэглээ. Эгээ ... манай орондо үр- ...сатайгаар коммy- ...лжа эхилһэн сагта ...лэй хүдэлмэрилэг- ...рад зондо КПСС- ...аммые гүнзэгыгөөр ... партиин шэнэ ... хэрэг дээрэнь ... бүхы ажалшадые ...лгатай.

...оёр-гурбан жэлэй ...уб, библиотекэнүү- ...шороо, олонхинь ...ын хүдэлмэриин ...амта болоо. Мүнөө ...рэнэй, 126 колхо- ...уд, 250 культбаза ...гаран улаан булан- ...дэдог. Тиихэдэ 836 ... хүдэлнэ.

... зургаануудта бо- ...дшье газарнуудаар ...тическэ хүдэлмэри ...р, һонирхолтойгоор ...ушаа элдэб үүсхэл ...гаргагдадаг болоо, ...хань нилээд һай- ...дэнэй тоодо Ториин ...ынь нүхэр Ахмаду- ...багатайн Ехэ-Куна- ...лон бусад клубууд ...дэхид элдэб янзын ...удаар теоретическэ, ...ска конференцинүү- ...дал харюугай үдэшэ- ...нгэргэдэг. Жэшээнь, ...ин уулзалга, элид- Сэлэнгын хүдөөгэй (директорынь нүхэр ...) саг үргэлжэ эмхид- байна.

...шье ажалшадые ёһоор хүмүүжүүл- ...лмэридэ горьтойхон ...ануудай бии бай- ...ференци тэмдэглэбэ. ...гдалнууд тохёолдо- ... ниитэ-политическэ ажахын зорилго- ...олбоо багатайгаар ...а. Олохон эмхи ... КПСС-эй XXII ...үүхэтэ документнүү-

дые хүн зондо ойлгуулха талаар горьтой юумэ хээгүй байһаар, зарим газарта мүнөө хүрэтэр лозунг, плакат гэхэ мэтын шухала зүйлнүүд бэлдэгдээгүй. Тиихэдэ профсоюзай организацинууд соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие мүртэйгээр хүтэлбэрилдэггүй, хинан шалгадаггүй байха юм.

Делегадууд **Полоротова** (Мухар-Шэбэр), **Капустин** (Прибайкалиин аймаг), **Сорокин** (Кабанск) гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, клуб болон библиотекэнүүдтэ хүдэлмэридөө дуратай, бэлигтэй хүнүүдые томилхо хэрэгтэй гэжэ заагаа. Эдэбхитэдые һургаха, зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй.

Ажалшадай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ганса лекци, элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэлгөөр хизаарлахагүй, баһа һони һонин концерт, кино ходо харуулжа, элдэб асуудалаар үдэшэнүүдые, түрүүшүүлэй уулзалга эмхидхэжэ байха шухала гэжэ Тарбагатайн аймагай делегат нүхэр **Шубина** болон бусад мэдүүлээ.

КОММУНИС МҮРЫСӨӨ ҮРГЭДХЭХЭ

—Олохон нютагуудта, ажахынуудта соёл сурталай хүдэлмэриин хангалтагүй байһаниинь юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ,—гээд Прибайкалиин суута киномеханик нүхэр **Агильдин** үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.—Коммунис ажалай түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээдүй, замай залуушадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Энэ шухалын шухала асуудалда профсоюзай областной комитедэй президиумэй анхаралаа хандуулаагүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Энэншье зүйтэй. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной дунда нэбтэрүүлхэ талаар тоосоото үе соо даншье бирагүй ажал хэгдэһэн байна.

—Аймаг доторнай «Эрхим библиотекын түлөө» гэһэн тэмсэл дэлгэржэ эхилһээр үнинэй,—гэжэ делегат **Козулина** (Байкало-Кудара) хэлэнэ. — Зүгөөр тэдэнэй ажал хүдэлмэриие согсолжо, олоной дунда үргэнөөр тарааха талаар областной комитедэй зүгһөө ямаршье хэмжээн абтанагүй.

ХУРСААР, ОЛОН ЯНЗААР

Олон делегадууд соёл сурталай хүдэлмэриин асуудалнуудаар һаяхан Москвада болоһон бүхэсоюзна зүблөөнэй хэлсэһэн асуудалнуудта тогтохо зуураа өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые хэлээ.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ гээшэ гансашье партийна, профсоюзай, комсомолой, ниитын организацинуудай хэрэг бэшэ, харин энэ хүдэлмэридэ эрдэм мэргэжэлтэй хүн бүхэн, нэн түрүүн соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, хүтэлбэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

—Партимнай өөрынгөө XXII съезддэ искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй урда харюусалгатай зорилгонуудые табяа. Энэнь уран зураашадта ехэ эрилтэ табина,—гэжэ нүхэр **Алексеев** (Улан-Удэ) мэдүүлбэ.— Гэбэшье, манай бурят уран зураашад өөрынгөө үе сагай түрүү хэрэг, хүнүүдые харуулха талаар биратай юумэ хээгүй. Профсоюзай эмхинүүд, нютагай комитедүүд энэ ехэ дутагдалые мэдэжэ байгаад, тэдэнэртэ мүртэй туһаламжа үзүүлнэгүй.

Республикын культурын министр нүхэр **Жалсараев** соёл сурталай хүдэлмэриин асуудалнуудаар болоһон бүхэсоюзна зүблөөнэй дүнгүүд болон мүнөө үедэ табигдаад байһан шухала зорилгонууд тушаа тогтобо.

КПСС-эй Программые гүнзэгыгөөр тайлбарилха гээшэ соёл сурталай хүдэлмэриинь гол зорилго болоно. Хүдөөгэй клуб, библиотекэнүүд, культбаза болон культурын байшангууд ойлгууламжын хүдэлмэриин гол гуламтань, партийна, профсоюзна организацинуудай түшэг тулгууринь болохо зэргэтэй. Гадна байгша ондо 17 мянган зондо кино харуулха, айл бүхэниие номой библиотекэтэй болгохо гэһэн дайшалхы зорилгонууд табигдана.

Конференцидэ хабаадагшад культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Областной комитедэй тоосоогоор тусхай шиидхэбэри баталан абаба.

И. Очорон.

Нёдондонойхиһоо ехэ һү һаахаб

...1961 ондо һү һаа-...ээ түсэбые нояб-...ндэ дүүргэһэн хүм. ...артиингаа түүхэтэ ...дын хүндэлэлдэ дэл-...рысөөндэ оролсожо, ...жа байһан үнеэн бү-...ээ 200 литр һү һааха ...д, 240 литр һаажа, ...яа декабриин 27 ... шэнэ жэлые ажалай ...р угтаһан байнаб. ... жэл соо үнеэн бү-... литр һүн һаагдаа.

Орон доторoo коммунизм байгуулха асари ехэ Программа бэелүүлгэдэ улам эршэтэйгээр хабаадалсажа, өөрынгөө хубитые сохом оруулхаб.

Мүнөө үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ малаа зүбөөр харууһалжа, ашаг шэмыень буурүүлхагүйн тула тэмсэжэ байнабди. Энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо бага бэшэ һү һаахаб.

З. Жалсанова,
Сэлэнгын совхозой гурбадахи фермын һаалишан.

ЭЛШЭ ХҮСЭНЭЙ ЭХИН БУЛАГ

ЭЛЕКТРЫН элшэ хүсэн. Ажал хүдэлмэридэ, ажаһуудалдамнайшье үргэнөөр хэрэглэгдэдэг эгээл шухала, эгээл хэрэгтэй юумэн. Энээнгүйгөөр ажабайдал эрхилхэ аргагүй шэнгеэр һанагдадаг болоо.

Гушан жэлэй саада тээ республикымнай холын аймагуудай алишье нютагта ажаһуудаг, үгытэй ядуу үмсын ажалһаа таһаржа ядажа байһан юрын бурят малшаниие электрын элшэ хүсэнэй эди шэдидэ үнэншүүлхэнь бэрхэтэйшэг байһан. Он жэлнүүд үнгэржэ, совет хүнүүд коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа эхилэнхэй.

Хаанашье яба: хото городһоо хүдөө нютагай эгээл холын тосхон ерэ — айл бүхэндэ электрын гэрэл яларжа байха. Электрын элшээр гансахан һүниин харанхые гэрэлтүүлнэ бэшэбди. Тэрээгээр эдеэ хоол шанаха, хубсаһа утюгдэхэһээ эхилээд, талха таряа татаха, үнездээ һааха хүрэтэр бүхы хэрэгээ бүтээнэбди.

Эдэ бүгэдэ гансахан хүдөө нютагуудай ажабайдалда үзэгдэжэ эхилээ бэшэ. Городуудта, промышленность дээрэ бүри ондоо, электрын элшэ хүсэгүйгөөр алхамшье хэгдэхэеэ болёо. Фабрика, заводуудаймнай оньһото түхеэрэлгэнүүд, станогууд, хүсэ ехэтэ кранууд, трамвай, электровозууд — хуу баран имагтал электрын хүсөөр хүдэлгэгдэнэ бшуу. Энэ шэдитэ хүсэнэй үйлэдбэрилэгдэдэг Улан-Удын теплоэлектроцентраль, тэндэхи түрүү хүнүүд тухай ойр зуура тогтохо дуран хүрэнэ.

Хэдэн модоной газарта һунаһан паровозо-вагонно заводой хашаагай урда түглын бодоһон мантан томо корпусой үндэр гэгшын хоолойнуудһаа лад хара утаанай үдэр һунигүй, үбэл зунгүй мушхаран гаража байха харагдадаг. Табан дабхар байшангай дэргэдэ тодхогдоһон хэдэн олон трансформаторнуудай хоорондо абаахайн шулһэн мэтэ түмэр утаһан татаатай. Эгээл эндэһээ эхи абаһан хүсэ ехэтэй электрын элшэ дамжуулдаг утаһанууд Үдын голые үгсэн, Сэлэнгын талын дундуур, Байгал тээшэ сэхэлдин, таряагаар баян Тарбагатай, Мухаршэбэр тээшэ зурынхай.

Үдэшэ орой огторгойн одо мушэд шэнгеэр ялардаг городоймнай галнууд баһал эндэһээ эхи абадаг лэ.

Республикымнай ажахын, хүн зонойшье ажабайдалтай аргагүй ехэ холбоотой, «зүрхэн» мэтэ болоһон энэ предприятиин хүдэлмэриие нэгэ часһаа байха нэгэ минута байлгажа болохо аал?! Иимэ шухала үүргэтэй байһанаа зүбөөр ойлгоһон юрын лэ хүдэлмэришэд бэе бэеэ һэлгэлсэн, үдэр һүниие илгангүй ажаллажал байдаг.

ОНЬҺОТО ТЕХНИКЭ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭНЭ

Хүсэ ехэтэ турбина, котлоагрегадуудые хүдэлгэн электрын элшэ хүсэ абахын тула сүүдхэ соо олон арбаад тонно нүүрһэ галдаха, хэдэн зуун кубометр уһа уурал болгохо ушартай юм.

Тиимэһээ түлишэ — үйлэдбэриин эгээл гол хэрэгсэл болоно. Теэд вагонуудаар асарагдаһан нүүрһые захаһаань удхаад пеэшэн соо галдадаг бэшэ аад, тон түбэгтэй. Тэрэниие һагшан сэбэрлэхэ, тээр мэдэхэһээ гадна ёһотой тооһон болотор үлтиргэһэн хойноо түлишэ болгон хэрэглэдэг байна. Тэрэшэлэн сүүдхэ соо хэдэн зуун кубометр уһа үйлэдбэридэ хэрэглэхэһээ урид, тэрэнээ химическэ аргаар минеральна бүхы бодосуудһаань сэбэрлэхэ хэрэгтэй.

Ажал ехэтэй эдэ хүдэлмэринүүд хуу баран оньһото техникын хүсөөр хэгдэнэ. Мүнөө станциин үйлэдбэридэ хамта 45 автоматическа узел ашаглагдана.

Турбоагрегадуудай залда ороходо ханын хаяагаар табигдаһан тон олон приборнууд. Эндэ хүдэлмэрилдэг технигүүд Бурмаки, Евсеев, Тер гэгшэд халаан бүхэндэ бэе бэеэ һэлгэдэг.

— Эдэ приборнууд дээрэ агрегат бүхэнэй ямараар хүдэлжэ байһан, аляандань ямар юумэнэй хэрэгтэй болоод байһан хуу баран харагдадаг, — гээд нүхэр Евсеев хөөрэнэ. — Жэл ерэхэ бүри шэнэ түхэлэй прибор, автомат-түхеэрэлгэ үйлэдбэридэмнай хэрэглэгдэнэ. Хоёр жэлэй урда тээ котлоагрегадуудые уһаар хангалгые шалгаха тон хүшэр, харюусалгатай ажал байһан юм. Мүнөө тэндэ электронно автомат тодхогдожо, уһан хэрэгтэй хэм хэмжүүр соохоноо абтана.

Тэрэшэлэн котлоагрегадуудта түлишэ носоохо, ууралай халууе тааруулха, бусад хүдэлмэри автомат оньһоор хэгдэнэ. Эндэ хүдэлмэрилжэ байгшад бар хүсэнэй ажал хэрэглэнгүй, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилжэ байдаг энэ станциин бүхы агрегадуудые жолоодоно.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ТУХАЙ ХЭДЭН ҮГЭ

Станциин турбинна цехын үүдэндэ «Коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн коллектив эндэ ажалладаг» гэжэ бэшээтэй. Тус цехын коллектив энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө нилээд оролдолго гаргаһан, жэл хахадай турша соо абаһан уялгаяа сүм дүүргэжэ, КПСС-эй XXII съездые угтаһан байна.

Турбинна цех. Эндэхи түхеэрэлгэнүүд электрымнай элшэ хүсые бии болгодог эгээл шухала машинанууд болоно. Тиимэһээ мэргэжэл шадабари һайнтай, орёо оньһото техникые дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа шадаха хүнүүд хүдэлмэрилхэ зэргэтэй. Гэхэтэй хамта энэ эрилтын хэмжээндэ хүрэмөөр зон эндэ ажаллана.

Коллектив соогоо түрүүлэн коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэндөө бидэ омогорходогбди, — гэжэ тус цехын начальник нүхэр Полевик хөөрэнэ. — Теэд түйлаһанаараа һанаагаа амаржа болохогүй. Түрэл партиимнай Программа соо электрификациин талаар табигдаһан ехэ зорилго дүүргэхын тула бүри ехээр оролдохо ёһотойбди.

Турбинна цехынхидэй оролдосоор, ажал хэрэгэйнь урагшатай байһанаар һонирхохогүйн аргагүй. «Нэгэн бултанай түлөө, булта нэгэнэйнгээ түлөө», «Техническэ дэбжэлтэ түйлахын түлөө тэмсэл хүн бүхэнэй уялга» гэһэн гурим баримталан, тэдэнэр шэнэ ёһоор хүдэлнэ, ажаһууна.

Гансахан турбинна цехтэ бэшэ, станциин үйлэдбэриин харюусалгатай участогуудта үнэн сэхээр ажаллажа коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болоһон хүнүүд олон. Электроцехын халааниие даагша Борис Манжуевич Халтыгеев тиимэ хүнүүдэй нэгэн. Борис Манжуевич аяар гушаад жэлэй саада тээ эндэ ерэжэ, электрын элшэ хүсэ үрадхуулха ерээдүйн «булагай» барилгада түрүүшын хирпиисэ табилсаһан хүн.

— Ленин багшамнай электрификаци тухай ямар мэргэн заабари үгэдэг байгааб. Тэрэ заабариинь совет хүнүүднай үлүүлэн дүүргэжэ байна. Коммунизмын эхи захын харагдаад байхада үшөө урагшатайгаар ажаллаха дуран хүрэнэ, — гэжэ нүхэр Халтыгеев хөөрэнэ.

Иимэ хүнүүд эндэ олон. Котельнэ цехын начальник нүхэр Ровенских толгойнгоо сайтар энэл станцида хүдэлмэрилжэ, хамаг ажалаа табан хурганадаал алляар мэдэхэ байха. Үнгэрһэн үе соо эдэ түрүүшүүлэй өөһэдынгөө хүдэлмэриин баян дүй дүршэлдэ һургаһан хүнүүд хэды олон бэ. Коммунис ажалай ударнигууд болоһон машинист Митрофан Иванов, слесарьнүүд Самохин, Грудинин гэгшэд аха нүхэдэйнгөө арюун замаар коммунизм байгуулгын тэмсэлдэ сэхэлдэшэһэн зон.

ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Түүхэтэ долоон жэлэй үшөө нэгэ жэл үнгэржэ, дүрбэдэхинь болохо 1962 он гаража ерэлэй. Бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд үйлэдбэрилһэн продукцияа тонно, метрээр машина, вагонуудта ашаалан, хэһэн ажалайнгаа үрэ дүнгые тобойсо харалаг гээшэ. Эндэмнай тад ондоо, хүдэлмэришэдэйнь үйлэдбэрилһэн продукци — электрын элшэ хүсэн сахилгаан түргөөр утаһа дамжан олон айлнуудай гэртэ гэрэл-дулаа асарна, радио ханхинуулна, телевизор харуулна, заводто металл хайлуулна, фабрикада — бүд нэхэгдэнэ... Тооложо захадань гарашагүй, хоёр үгөөр хэлэхэдэ, хүнэй бэе соогуур тараһан шуһанай һудаһандал, ажал хэрэгыемнай амидыруулдаг эди шэдитэ элшэ хүсэн лэ.

ТЭЦ-эй хүдэлмэришэд коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэн, 1961 оной түсэбһөө гадуур 10 гара миллион киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилбэ. Бүхы хүдэлмэришэдэйнь найман хүн бүхэнэй нэгэн уралан нарижуулагша болонхой. Үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн уралан нарижуулгын дурадхалнуудай ашаар жэл соо гушэ гара мянган түхэриг арьбалха арга олдоо.

Б. Будаев.

МАНАЙ СПОРТСМЕНҮҮД УЛАН-БАТОР МОРДОБО

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурядай АССР-эй конькишад Монголой Арадай Республика мордохынгоо урда тээ Улан-Удын вокзал дээрэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Россин Федерациин автономно республикануудай дундаһаа гансахан манай Бурядай автономно республика хэдэн жэлэй туршада уласхоорондын мүрысөөндэ спортоор хабаадалсана. Республикымнай спортсменүүд аха дүү болохо Монголой Арадай Республикын спортсменүүдтэй боксоор, хүнгэн атледээр, шатараар, санаар, конькигаар нэгэтэ бэшэ халуун хани ёһоной уулзалга үнгэргэһэн байха юм.

Конькигаар МНР РСФСР хоёрой хоорондохи мүрысөөндэ РСФСР-эй нэрэ хүндые хамгаалха зол заяа манай республикын конькишадта тудаба.

Уржадэр республикымнай конькишадай суглуулагдамал команда Монголой Арадай Республикын Улан-Батор хото мордобо. Командын тренер, СССР-эй спортын мастер Василий Яременко мордохынгоо урда тээ манай корреспондентын асуудалнуудта иигэжэ харюусаба.

АСУУДАЛ: Болохоёо байһан мүрысөөндэ танай команда хэр зэргээр бэлдэнхэйб?

ХАРЮУ: Бидэнэр тус мүрысөөе ехэ харюусалгатай, хүндэтэй гэжэ тоолонобди. Тиимэһээ конькигаар үбэлэй сезониие эхилхэдээ бүхы хүсэ шадалаараа хоёр һарын турша соо бэеэ һорин бэлэдхээбди. Республикымнай эрхим конькишадай хоорондо үбэлэй эхилһэнһээ хойшо хоёр удаагуур мүрысөөн болоно, тэндэ эрхимлэһэн спортсменүүд энэ суглуулагдамал командын гэшүүн болонхой. Мүн энэ үе соо бусад городуудай конькишадтай нүхэрэй ёһоор мүрысэхэдөөшье манайхид һайн үрэ дүн харуулаа һэн. Жэшээлхэдэ, СССР-эй спортын мастернууд Тамара Шевчук Тамара Яременко хоёр Тамбов город ошожо, тэндэ манай ороной бэрхэ конькишадтай мүрысэхэдөө, һайн амжалта туйлаа. Мүнөө конькишаднай Улан-Батор хотодо болохо мүрысөөндэ бүгэдөөрөө бэлэн.

АСУУДАЛ: Мордохоёо байһан суглуулагдамал команда тухайгаа юу хэлэхэбта?

ХАРЮУ: Командымнай 9 конькишадай 4-ниинь СССР-эй спортын мастернууд, 5-ниинь нэгэдэхи разрядай спортсменүүд юм. Спортын мастернууд Ольга Давыдова, Тамара Шевчук, Тамара Яременко гэгшэд олон удаагуур ехэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан, дүй дүршэлтэй болоһон спортсменүүд гээшэ. Эрэшүүлэй дундаһаа спортын ганса мастер байбашье, мастерай нормые дүүргэжэ байһан нэгэдэхи разрядтай спортсменүүд бии. Юрэнхыдөө 1960 оной уулзалгада орходоо конькишаднай муу бэшэ үрэ дүн харуулхаар хүлеэгдэнэ.

АСУУДАЛ: 1960 онойхидо орходоо командадатнай хэр зэргэ хубилалта болооб?

ХАРЮУ: Улан-Баторта үнгэрһэн 1960 оной мүрысөөндэ хабаадаһан конькишадһаа мүнөө табаниинь дахинаа энэ уулзалгада хабаадахань. Тиихэдэ 4 залуу спортсменүүд түрүүшынхеэ иимэ уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадалсаха байна. Тэдэнэрэй дундаһаа багшанарай институдай студент Валерий Мунгалов һүүлшын үедэ болоһон мүрысөөндэ илангаяа һайн үрэ дүн харуулаа һэн. Зүгөөр эдэ залуушуулнай командаяа гэдэргэнь татахагүй бэзэ гэжэ найдагдана.

АСУУДАЛ: Уулзахаяа байһан Монголой конькишад тушаа юу хэлэхэбтэ?

ХАРЮУ: Урда болоһон уулзалгануудта манай спортсменүүд Монголой конькишадые юрэнхыдөө илаһан байбашье, тэдэнэр манайхидһаа дутахагүй гэжэ тэмдэглэмээр. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй олонхинь залуушуул юм. Мэргэжэл шадабаряа үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада яһала дээшэлүүлһэн байгаа бэзэ. Энэ үбэлэй конькиин сезоной эхилһэнһээ хойшо тэдэнэр Эрхүү геродой стадион дээрэ бэлэдхэлээ үнгэргэһэн байна. Болохоёо байгаа уулзалга ехэхэн лэ шанга тулалдаанай ершон байдалда үнгэрхэ ёһотой.

1958, 1960 онуудта конькигаар Улан-Баторта мүрысөөндэ хабаадаһан СССР-эй спортын мастер Ольга Давыдова иигэжэ мэдүүлбэ:

— Бидэнэр энэ жэлдэ урдынхиһаа бэлэдхэлээ эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэбэбди. Минии эгээн дуратай дистанцимни 1500, 3000 метр юм. Эдэ дистанцинуудта Улан-Баторта үнгэрһэн 1960 оной мүрысөөндэ би илажа гараа һэм. Монголой эхэнэрнүүдэй дундаһаа Лхамажап гэжэ 21 наһатай залуу конькишан ехэл шадамар түргөөр һолжордог байгаа юм. Тэрэ эхэнэр бидэнэрые бүгэдымнай илаа һэн. Мүнөө бүри бэрхэ, шадамар болоо ёһотой. Гэбэшье бидэнэр дүрөө үгтэхэгүй һанаатайбди.

Ц. БАТУЕВ.

Буряад бэшэгэй шэнэ дүримые бодото дээрэнь бэелүүлэе

(Эхиниинь 3-дахи хуудаһанда)

зариманиинь үндэһэн буряад үгэтэй дүрсэ нэгэтэй боложо, уншаһан юумэеэ ойлгон абахада, һаад түбэг ушаруулхаяа ядадаггүй. Жэшээнь, **хор** гэжэ бэшээтэй байхадань, ород хэлэнһээ абтаһан **хо́р** (бүлэг дуушад) гэжэшье үгэ хынь, буряад хэлэнэй **хор** (арбигүй) гэһэн үгэшье хынь ойлгожо ядамаар юм; мүн **база** гээд бэшэһэн байхадань, ородһоо абтаһан **ба́за** (юумэ хадагалдаг газар гү, али туһалхы үүргэтэй ажахы) юм гү, али буряадай **база** (эгэшэ дүү хоёрые абаһан хүнүүдэй нэгэн) юм гү гээд, марғамаар байжа магадгүй. Тээд буряад яряанай хэлэндэ абтаһан үгын сохилтотой аялган удаанаар хэлэгдэдэг тула буряад үгэтэй адли болошодог нэгэн-хоёр үетэй абтаһан үгэнүүдые удаан аялгантайгаар бэшэхэ гэжэ шэнэ дүрим соо тогтоогдоо, жэшээнь: хоор, бааза, саад, ураан г. м.

Шэнээр баталагдаһан «Буряад бэшэгэй дүрим» соо абтаһан хубилалтануудай гол түлэбынь энэ тэды байна.

«Бэшэгэй дүрим» гээшэ үгэ ба тэрэнэй хуби зүбөөр бэшэхые юрэнхы дээрэнь гуримшуулһан хүтэлбэри һэн туладаа али бүхы ушарнуудые бүримүһэн хараадаа абахань бэрхэтэй юм. Тиимэ хадань зүб бэшэлгэдэ туһатай байхые бодожо, шэнэ «Дүримтэй» хамта «Буряад хэлэнэй орфографическа словарь» хэблэгдэжэ байна. Энэ словариие Комплексно институдай даалгабаряар К. М. Черемисов зохёогоод, редакционно коллеги тус словарь соохи үгэнүүдэй бэшэлгые абтаһан «Дүримдэ» тааруу болгожо заһаба, гадна словариин анхан эхые орфографическа комисси дээрэ зүбшэн хэлсэхэдээ, үгтэһэн заабариин ёһоор хинан редактировалба.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоол дотор: нэгэдэхинь, хэблэлэй газарнууд болон бусад эмхи зургаанууд 1962 оной июниин 1-һээ эхилжэ; хоёрдохинь, бүхы һургуулинууд 1962—1963 оной һуралсалай жэлһээ эхилжэ, шэнэ «Бурядай бэшэгэй дүримые» хүтэлбэри болгон бэелүүлхэ ёһотой гэжэ уялгалһан болзор гаргагдаба.

Иигээд байхада, Гэгээрэлэй болон Культурын министерствонууд, багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институт, номой хэблэл, «Үнэн» ба «Бурядай залуушуул» газетын, «Байгал» журналай редакцинууд болон бусадшье энэ хэрэгтэ хабаатай газарнууд эртээнһээ һургуулиин багшанарые, редакторнуудые, литературна хүдэлмэрилэгшэд болон корректорнүүдые «Буряад бэшэгэй дүримдэ» һургаха; мүн учебнигүүдые, илангаяа түрэлхи хэлэнэй учебнигүүдые заһан хэблэхэ түсэб табиха; юрэ энээнһээ хойшо юумэ хэблэхэдээ, шэнэ «Дүрим» баримталха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд тухай хэмжээ-ябуулгануудые хараалха зэргэтэй.

«Буряад бэшэгэй дүримые» бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэг имагтал буряад хэлээр ажалладаг газарнуудта хабаатай гэжэ һанаха хэрэггүй. Верховно Соведэй Президиумээр баталһан «Буряад бэшэгэй дүрим» бүхы республиканска, городской болон аймагуудай эмхи зургаануудта уялгата тула хаа-яашье ганса нэгэ юумые буряадаар бэшэдэг байбал, тус дүримые баримталха ёһотой. Энээгээр дашарамдуулан хэлэхэдэ, наада захань эмхи зургаануудай гаршаг, элдэб формо, анкетэ мэтын саарһанууд шэнэлэн заһамаар байжа болохо юм.

Баталагдаһан «Дүримые» эбтэй эетэйгээр бодото дээрэнь бэелүүлжэ, саашадаа тэрэниие нарин сахижа шадаа һаа, буряад хэлэнэйнгээ орфографиин дутуу дундануудые усадхаха байнабди. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ хабаатай бүхы эмхи зургаанууд, бүгэдэ хүнүүд халуун анхаралаа хандуулха бэзэ гэжэ ехэтэ найдагдана.

Ц. ЦЭДЭН-ДАМБЫН,
Бурядай комплексно эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хэлэ бэшэгэй хэлтэсые даагша.

БУРЯТ ҮНЭН

1962 оной январиин 13.
4-дэхи хуудаһан.

Хүнэгэн саанаһаа

КПСС-эй XXII съездын материалнууд сингалез хэлэн дээрэ гараба

КОЛОМБО, январиин 11. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXII съездын материалнууд сингалез хэлэн дээрэ Цейлондо олон хэһэгээр гаргагдаба.

КПСС-эй XXII съездэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн элидхэлнүүд Аргентинэдэ толилогдобо

БУЭНОС-АЙРЕС, январиин 11. (ТАСС). КПСС-эй XXII съездэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлнүүд брошюра болгогдожо испан хэлэн дээрэ Буэнос-Айреста хэблэгдэбэ. Партиин XXII съездэ КПСС-эй ЦК-гэй хэһэн тоосоото элидхэл, КПСС-эй Программа тухай элидхэл, съезд дээрэ хэлэгдэһэн түгэсхэлэй үгэ тэрэ брошюрада оруулагданхай.

Г. С. Титов Джокьякартада

ДЖАКАРТА, январиин 11. (ТАСС). Советскэ космонавт Герман Титов Индонезидэ недели тухай айлшалжа байна. Индонезиин революциин үлгы бологшо Джокьякартын ажалшад Герман Титовые айхабтар хани халуунаар угтаба. Аэродромһоо губернаторай байра хүрэтэр олон километр ябахадань хэдэ мянгаад хүнүүд үйлсын хоёр тээгүүр зогсожо байгаа. Тэндэ байһан хүн бүхэн Герман Титовой гарые бариха гү, али хоёрдохи космонавтда гараараа хүрэжэ үзэхэ хүсэлтэй байба. «Титов, Титов, хани барисаан, мердека!» гэһэн үгэнүүдые угтагшад оло дахин дабтажа хэлээ.

Индонезиин соёл культурын эртэ урдын гайхамшагта хүшөөнүүдые—VIII зуун жэлдэ баригдаһан Боробудур, IX зуун жэлэй хоёрдохи хахадта бодхоогдоһон Прамбонанг сүмэнүүдые үсэгэлдэр Герман Титов хараһан байна. Баатар-космонавтые эндэ сугларһан хүн зон халуунаар амаршалба.

Гаджа Мада гэдэг ороной ехэ университедэй хоёр мянган һурагшад, багшанарай урда Г. С. Титов үдэшэлэн лекци уншаа. Университедэй һурагшад, багшанар Герман Титовто дурасхаалта бэлэгүүдые бариба.

В. А. Зорин Принстонско университедтэ үгэ хэлэбэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 11. (ТАСС). СССР-һээ ООН-до саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ В. А. Зорин Принстонско университедтэ үсэгэлдэр үгэ хэлэбэ. ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сессиин хүдэлмэриин түрүүшын хубиин дүнгүүд тухай тэрэ мэдээсэһэн байна.

ООН-до туһаламжа хүргэхэ зорилготой Принстонско нэгэдэл университедтэ хүрөөд ошохыемни уриһан байгаа. Энэ уряалыень зүбшөөгөө һэм гээд нүхэр Зорин хэлээ. СССР-эй, США-гэй элдэб түлөөлэгшэдэй һанамжануудаа хэлсэжэ байха гээшэ хоёр оронуудай харилсаануудые һайжаруулха шухала арга болоно гээд нүхэр Зорин тэмдэглэбэ.

Уласхоорондын харилсаануудай ехээр шангадаһан, дэлхэйн бүмбэрсэгэй элдэб хубинуудта зүрилдөөнүүдэй һүжэржэ байһан эрхэ байдалда ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сесси үнгэргэгдэбэ гэжэ В. А. Зорин мэдүүлээ. Иигэжэ сессиин элдэб комитедүүдтэ, пленарна заседаниинуудта зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудта тусхай нүлөө үзүүлэгдэһэн байха юм.

Тэрэ үедэ КПСС-эй XXII съезд болоо һэн. Гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха тухай советскэ политикын хэлбэришэгүй сэхэ шууд шэглэлые тус съезд баталан тодорхойлоод, СССР-тэ коммунизм байгуулха гайхамшагта Программа абаһан байна. Тиигэжэ Генеральна Ассамблейн сессиин зүбшэн хэлсэгдэхэ зүйлнүүдтэ табигдаһан уласхоорондын шухалын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ энэ съезд ехэ нүлөө үзүүлбэ гэжэ нүхэр Зорин үргэлжэлүүлээ.

Буу зэбсэг хуряаха асуудалай сессидэ ямараар хэлсэгдэһэниие В. А. Зорин тодорхойлон харуулаа. Энэ асуудалые шиидхэхэ замда бэрхэшээлнүүд тэндэ дайралдаа. Тиибэшье һаань, ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сессидэ энэ шухала хэрэгые бэелүүлхэ тушаа зарим тэды һайшаалтай алхам хэгдээ. Тодорхойлбол, саашадаа буу зэбсэг хуряаха асуудалаар хэлсээнүүдые үнгэргэхын зорилгоор тусхай орган бии болгохо гээд үгэеэ ойлголсогдобо. Тэрэ органдо миил социалис, капиталис оронуудай түлөөлэгшэд бэшэ, харин сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадаггүй оронуудай түлөөлэгшэд ороһон байна.

Гэхэ зуура буу зэбсэг хуряаха асуудалаар хамтын зүбшэгдэһэн гол гуримуудта харша дурадхалнуудые США оруулаа һэн. Тэрэнь буу зэбсэг бодотоор хуряаха асуудалтай холбоогүй шахуу байгаа бшуу. Уласхоорондын хиналта тогтоожо, буу зэбсэг хуряахын орондо буу зэбсэгүүдтэ хиналта табиха һэдэлгэ США-гэй түлөөлэгшэд гаргаа. Генеральна Ассамблейн сессиин заседаниинуудта иимэ аашанууд тухай советскэ делегаци нэгэнтэ бэшэ һанамжаяа хэлэһэн юм.

Буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудые бодотоор шиидхэхэдэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые абахада, элдэб асуудалнуудаар уласхоорондын харилсаа холбоо һайжаруулхада ООН хадаа өөрынгөө ёһотой үүргэ дүүргэхэ ушартай гээд В. А. Зорин һанамжалба. Һүүлэй үедэ Советскэ правительство иимэ харилсаа холбоо һайжаруулхын, арсалдаата асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхын түлөө ехэ оролдолго гаргаа. Мүн США-гэй правительство өөрын талаһаа иимэ оролдолго гаргаха аабза гэжэ найдагдана. Иигэжэ хамтаараа хойшолонтой, уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулха, энэ шахардуу байдалай гол шалтагаануудые усадхаха, элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха хэрэгые хангаха хэрэгтэй болоно. В. А. Зорин түгэсхэлдөө иигэжэ һанамжалба.

Перугэй Национальна сүлөөлэлгын фронтын съезд болоо

ГАВАНА, январиин 11. (ТАСС). Лимдэ боложо дүүрэһэн Перугэй Национальна сүлөөлэлгын фронтын нэгэдэхи съезд Кубын революциие дэмжэжэ байһанаа тодорхойлбо гээд Пренса Латина агентство мэдээсэнэ. Национальна сүлөөлэлгын фронтын түрүүлэгшэ священник Соломон Идальго съездэ үгэ хэлээ. «Гайхамшагта хүтэлбэрилэгшэ Фидель Кастрын Кубада хэһэн шэнгеэр манай орониие сүлөөлхэ» саг болобо гэжэ тэрэ мэдүүлһэн байна.

Генерал Сесар Пандо үгэ абаад, Кубын революциие амаршалба. «Перудэ өөһэдынгөө революци бэлдэхын түлөө эрхэтэдые нэгэдүүлхэ тушаа бодомжолхоор саг болоо» гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө Национальна сүлөөлэлгын фронтын ямар үүргэтэй байһаниие тэрэ тодорхойлбо. Тиихэ зуураа Холбоото Штадуудай правительствын дарлаха, доромжолхо политикые, Перугэй президент Прадо гэгшын США-гэй урда һаймһаран байдагые элишэлэн харуулаа. Апра партиин ажал-ябуулгые тэрэ мүн лэ шүүмжэлбэ.

«Кубын революци, тэрэнэй толгойлогшо Фидель Кастро мандаха болтогой!» гэжэ съездэ хабаадагшад хашхаралдаба.

Бурядай санашадай амжалта

Һаяхан Доодо Березовкодо Зүүн Сибириин болон Алас Дурна хизаарай зонын «Спартак» гэжэ спортивна бүлгэмэй санашадай мүрысөөн боложо үнгэрбэ. Бурядай АССР-эй санашадай команда тус мүрысөөндэ бусадһаа түрүүлэн, хамта 33 очкотой боложо, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Манай командын түлөөлэгшэд Галимов, Бальчугова, Мартемьянова, Кондакова, Андреев гэгшэд илангаяа һайн амжалта туйлаһан байна.

Хоёрдохи һуури Эрхүүгэй, гурбадахи һуури Сахалинай областиин санашад эзэлээ.

Түрүүшын хоёр һуури эзэлһэн Бурядай АССР-эй, Эрхүүгэй областиин санашад февралиин 10-һаа Петрозаводск городто болохо мүрысөөндэ хабаадаха эрхэтэй болобод.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: санашад дистанциин эхиндэ.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Конг Ле гэгшын мэдүүлгэ

ХАНОЙ, январиин 11. (ТАСС). Хэрбээ үгэсөөшэдэй, тэдэнэй Америкын хэлмэршэдэй Лаосто лахин дайн байлдаа эхилээ һаань, бидэнэршье дайн байлдаагаар харюусахабди гээд революционно комитедэй түрүүлэгшэ, генерал Конг Ле Сиенг-Куангын хүн зоной урда январиин 7-до үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Салафукунда, Домбото-Нугада тэдэнэй бута сохюулһанаа мартаа һаань, бидэнэр тиимэ шэнэ сохилтонуудые хэхээр бэлэмди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Коалиционно правительстводо оборонын, дотоодын хэрэгүүдэй министрын тушаал Саваннакедэй бүлэглэлдэ дамжуулан үгэхэ гээшые хэдыдэшье зүбшөөхэгүйб гээд правительствын сэрэгүүдэй командованиин, революционно комитедэй нэрэһээ мэдүүлһэн байна.

Суванна Фумын правительстводо арад зон, арми этигэлтэйгээр хандана, правительствын сэрэгүүд Патет-Лаогой хүсэнүүдтэй нягта харилсаа холбоотой байдаг гэжэ Конг Ле тэмдэглэбэ.

Эб найрамд... үгтэб...

Ехэ хүсэтэй э...
дамжуулха лини...
барилгашад бо...
хай. Тэдэнэр эн...
найрамдалай нэр...
Венгри энэ лине...
лан, Советскэ С...
трын элшэ хү...
Экономическа та...
дээ туһалалсаха...
шүүд-гүрэнүүдэй...
госистемын нэгэ...
электромагистрал...
болохо. Социалис...
нуудай арадууда...
рилсаа холбоото...
лан ёһоор зохёо...
ажал бүтээжэ б...
ушар гэршэлжэ...

Энэ лини Ве...
рэнэй хилэһээ ...
рэтэр татагдаха...
үедэ тэрэ лини ...
гаар татагдана...
хоёрдохи кварта...
һоонь уридшалан...
мэрээ дүүргэхэ...
гашад шиидээ.

Индонезиин... эсэргүү үг...

РАНГУН, янв... (ТАСС). Сукарн... һанда аюул тохё... һэн һэдэлгые ... арадта эсэргүү ... Бирмын газетэнүү... шэг соогоо сэгн... зиин арад хадаа ... ханай газар бол... Ирианиие сүлөө... тэмсэжэ байна б...

Империализмта... дай тэмсэлые тол... хүтэлбэрилэгшэд ... сэлгэнүүдтэй ... байха гээд «Пьи... тын шэнжэлэгшэ... Тиигэжэ империал... нүүд Бирмын наш... рой, генерал Л... алаа һэн. Импери... нүүд Лумумбые... байна. Импери... эсэслэн һалаха ... бүгэдэ аршалхагү... тэ түгэсхэлдөө бэ...

Стиккер... ерэб...

БОНН, янва... (ТАСС). НАТО-г... на секретарь Сти... тэй Баруун Герм... лер Аденауэр му... уулзаба. Эдэнэй ... хөөрэлдэһэниинь ... нэгүй. Гэбэшье ... Бонн ерэхын урда ... руун Германиин ... тэнүүд һанамжа... байгаа. НАТО-е ... атомна гүрэн» б... бые Аденауэр тэ... шэхэ хүсэлтэй г... газетэнүүд бэшэ...

Зонхилогшо... зонхилогшоёо...

НЬЮ-ЙОРК, я... (ТАСС). ЮПИ ... корреспондент Се... дамжуулна:

Урда Корейн ар... начальник, сэрэ... түрүүлэгшэ бай... лейтенант Чан До... жэлдэ сэрэгэй ур... аад, удаань генер... Хи гэгшээр заса... лагдаһан юм. С... гаархидай өөрынг... тоохо хэрэгтэ «һа... һанайнгаа түлөө ... саазалуулан алу... дэр шиидхэгдээ.

Анголодохи дай...

ЛОНДОН, ян... (ТАСС). Португал... дэй болон Анголь... хэгшэдэй отрядуу... Хойто Анголодо ... гэлжэлһөөр.

Рейтер агентст... пондентын да... ёһоор, Кармон, Ка... Помбо, Макела Д... дарай районуудта ... нүүдтэ зэбсэгтэ т... болоо. Али али т... нүүд алуулһан ба...

Редакторай орл...
С. Б. БАЛЬЖИ...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Ленина, ...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ре... 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: партийн... пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и совет... тельства — 47-59, промышленности и транспорта, ... —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькоров ... отдел переводов и корректорская — 35-95. бух... 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры ... АССР.

Н00571. Зак. № 6...